GreenLeave duurzaamheidsverklaring

5 kernprincipes duurzaamheid in de uitvaartonderneming

Versie 10, februari 2019

Inhoudsopgave

I. Inleiding **3**

II. Handleiding **3**

III. Toetsing **4**

IV. Algemene gegevens **6**

V. Kernprincipes De Duurzame Uitvaartondernemer **7**

Kernprincipe 1: De Duurzame Uitvaartondernemer is een goede werkgever 7

Kernprincipe 2: De Duurzame Uitvaartondernemer minimaliseert de milieu-impact van haar bedrijfsvoering 10

Kernprincipe 3: De Duurzame Uitvaartondernemer houdt bij haar inkopen rekening met duurzaamheid 13

Kernprincipe 4: De Duurzame Uitvaartondernemer doet eerlijk zaken en houdt rekening met de wensen en belangen van haar klant 15

Kernprincipe 5: De Duurzame Uitvaartondernemer ondersteunt maatschappelijke initiatieven 16

VI. Communicatie **17**

VII. GreenLeave training **18**

VIII. Bijlagen **19**

I. Inleiding

De Stichting GreenLeave heeft zich als doel gesteld om de uitvaart in Nederland te verduurzamen. De uitvaartondernemers die deelnemen aan GreenLeave geven hieraan invulling door hun klanten de mogelijkheid te bieden om de uitvaart op duurzame wijze te organiseren. Daarnaast zorgen deze uitvaartorganisaties ervoor dat zij in hun eigen bedrijfsvoering rekening houden met duurzaamheid. Daartoe zijn 5 kernprincipes voor duurzaamheid in de uitvaartonderneming opgesteld. Deze zijn gebaseerd op de internationale richtlijn voor duurzaam ondernemen ISO 26000 en vertaald naar een praktisch invulbare richtlijnen toegespitst op de uitvaartonderneming.

II. Handleiding

Dit document geldt in eerste instantie als verklaring en toetsing of aan de kernprincipes wordt voldaan. De procedure is als volgt:

1. Iedere potentiële GreenLeave deelnemer vult de voorliggende verklaring in bij de start van zijn[1] GreenLeave deelname. Hij stuurt dit document vervolgens naar Bureau DaadWerk.
2. Bureau DaadWerk begeleidt, adviseert en inspireert de potentiële GreenLeave deelnemer om een Duurzame Uitvaartondernemer te worden of blijven, waardoor de uitvaartondernemer de nodige stappen zet op het gebied van 1) de minimum eisen, zoals de GreenLeave training, externe communicatie over de duurzame bedrijfsvoering en de het duurzame uitvaartpakket en 2) de 'must haves' , zoals de energiescan, het wagenparkbeleid en diverse inkoopeisen.
3. Daarna kan de uitvaartondernemer tijdelijk (maximaal een jaar) 'aspirant GreenLeave deelnemer' worden.
4. Nadat een initiële audit heeft plaatsgevonden (al dan niet gecombineerd met een audit voor Keurmerk Uitvaartzorg) en de auditor aangeeft dat de uitvaartondernemer voldoet aan alle minimum eisen, kan de deelnemer officieel toetreden als deelnemer van GreenLeave.
5. De deelnemer is verplicht zijn invulling op de 5 kernprincipes te communiceren op de website van zijn organisatie. Bij voorkeur publiceert hij deze verklaring in zijn geheel als PDF, maar ook een samenvatting hiervan kan volstaan.
6. De deelnemer vult zijn verklaring iedere anderhalf jaar opnieuw in, waarna opnieuw een toetsing door een auditor plaatsvindt.

Daarnaast heeft dit document de functie van het delen van kennis en het inspireren van de andere GreenLeave deelnemers. De deelnemer wordt dan ook aangemoedigd om voorbeelden of 'best practices' te omschrijven. Bureau DaadWerk zal de interessante voorbeelden verzamelen en delen met de andere deelnemers in bijvoorbeeld de nieuwsbrief of tijdens vergaderingen.

[1] Vanwege de leesbaarheid wordt in dit document de mannelijke vorm aangehouden. Waar hij, hem of zijn wordt vermeld kan ook zij of haar worden gelezen.

III. Toetsing

1. Het doel van de duurzaamheidsverklaring

- Het biedt een overzicht waar de verschillende duurzaamheidsaandachtspunten en initiatieven binnen de uitvaartorganisatie op een plek gebundeld worden.
- Het draagt bij aan een integrale benadering van duurzaamheid binnen de uitvaartorganisatie en geeft makkelijker focus voor nieuwe aandachtspunten.
- Het vergroot de geloofwaardigheid van de uitvaartorganisatie, en GreenLeave als overkoepelende stichting, doordat de deelnemend uitvaartonderneming eerlijk en transparant laat zien wat zij doet aan duurzaamheid en welke ambities zij heeft voor de komende jaren.

2. De minimale eisen

Om deelnemer van GreenLeave te kunnen worden dient de uitvaartonderneming aan een aantal minimumeisen te voldoen. Zie de tabel hieronder. Deze dienen allemaal gecontroleerd te worden.

	Minimumeis	Toelichting
A.	De GreenLeave duurzaamheidsverklaring dient volledig, inclusief de tabellen en bijlagen, ingevuld te zijn.	- Schriftelijke vastlegging van status quo en ambities op het gebied van duurzaamheid. - De onderliggende stukken dienen aanwezig te zijn. - Om het andere jaar wordt de ingevulde GreenLeave duurzaamheidsverklaring geactualiseerd.
B.	De vijf kernprincipes (zie hoofdstuk V) worden nageleefd.	- Binnen de vijf kernprincipes wordt onderscheid gemaakt tussen 'must haves' en 'nice to haves'. Onder deze tabel volgt een overzicht van de 'must haves'.
C.	Voor ieder van de 10 producten of diensten binnen het uitvaartpakket (bijlage 3) wordt een duurzame keuze aan klanten aangeboden.	- Voor producten of diensten binnen het uitvaartpakket is duidelijk welke producten / diensten van welke leverancier aangeboden worden als duurzame keuze. - Deze informatie is bij alle uitvaartverzorgers bekend en makkelijk toegankelijk: onderdeel van het pakket dat ze aan klanten (kunnen) bieden.
D.	De uitvaartonderneming communiceert over duurzaamheid en GreenLeave naar buiten (zie hoofdstuk VI).	- Check de website, en eventuele andere externe communicatie zoals flyers, op communicatie over de mogelijkheden van een duurzame uitvaart - Check de website op uitleg over de invulling van alle 5 de kernprincipes
E.	75% van alle uitvaartverzorgers heeft de GreenLeave training gevolgd voorafgaand aan officiële toetreding. Binnen zes maanden na toetreding dient 100% van de uitvaartverzorgers de training gevolgd hebben (zie hoofdstuk VII).	- Check het percentage: overzicht van alle uitvaartverzorgers en overzicht van welke uitvaartverzorgers de training gevolgd hebben. - Vraag aan uitvaartverzorgers over training en geleerde informatie.

3. De 'must haves' van de vijf kernprincipes

Alle 'must haves' zijn in het document aangegeven met een *. Alle andere genoemde toetsingscriteria zijn 'nice to haves'.

De 'must haves' van de vijf kernprincipes zijn:

<u>Kernprincipe 1:</u> Arbeidscontracten die voldoen aan cao of andere standaard, verslagen van gevoerde ontwikkelgesprekken en overzicht van gevolgde en te volgen training en opleiding, beleid ter bevordering van kansen op werk voor mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt en verificatie bij uitvaartverzorgers ten aanzien van mogelijkheid bieden voor traumaverwerking.

<u>Kernprincipe 2</u>: Tabel met overzicht van panden, bewijs van uitgevoerde energiescans tabel met overzicht van maatregelen, bewijs van getroffen maatregelen binnen één jaar na energiescan.

<u>Kernprincipe 3</u>: inkoopvoorwaarden waarin duurzaamheid expliciet benoemd wordt (of anderzijds aannemelijk gemaakt), de vier producten (verlichting, koffie, thee en papier) mét keurmerk worden standaard gebruikt,

tabel met overzicht (%) en ingevulde bijlage 2 met betrekking tot het kopen en/of leasen van personenauto's vanaf moment van toetreding tot GreenLeave.
Kernprincipe 4: het geldige certificaat van Keurmerk Uitvaartzorg, uit minimaal twee gesprekken (met directie en medewerker) en het inzien van arbeidscontracten blijkt geen discutabel bonusbeleid.
Kernprincipe 5: iedere ondernemer benoemt op z'n website dat de uitvaartorganisatie meerdere maatschappelijke initiatieven steunt en toont aan (d.m.v. facturen bijvoorbeeld) dat hij het afgelopen jaar minimaal drie maatschappelijke initiatieven heeft gesteund.

Andere 'must haves' in de andere hoofdstukken (en geen onderdeel zijn van de vijf kernprincipes) zijn ook aangegeven met een sterretje in dit document, net als de bovenstaande 'must haves'.

4. Toetsing

De minimale eisen (A tot en met E, zie de tabel hierboven) dienen altijd getoetst te worden. De 'must haves' van de vijf kernprincipes (onderdeel van eis B) zijn onderdeel van de minimale eisen en dienen dus ook getoetst te worden. De 'nice to haves' worden facultatief getoetst. Bij een grotere onderneming, dat wil zeggen vanaf minimaal vijf vestigingen, is het niet noodzakelijk de minimale eisen volledig te toetsen, dat wil zeggen op alle vestigingen en voor alle aanwezige 'items'. Hier kan gebruik gemaakt worden van:

a) Multi site regeling
b) Deelwaarneming of een steekproef bij eisen waar het om grotere hoeveelheden gaat (voorbeelden zijn terug te vinden in bijlagen 2 en 4)

Hierbij zijn de richtlijnen van het Handboek SKU leidend.

5. Wat te doen indien een GreenLeave deelnemer niet voldoet aan één of meerdere criteria?

Indien de auditor tijdens de audit tot de bevinding komt dat de opdrachtgever niet voldoet aan de van toepassing zijnde eisen, dan zal door de auditor een afwijking worden vastgesteld.
Indien een punt niet in overeenstemming is met (één van de) GreenLeave 'must haves'; of niet volledig wordt voldaan aan een minimumeis; of een onderdeel van een kernprincipe (aangegeven met een letter, bijvoorbeeld 2a, 3c, etc.) volledig niet is ingevuld kan dit leiden tot een "kritieke" afwijking. In deze gevallen krijgt de ondernemer drie maanden de tijd om de kritieke afwijking op te lossen. In het geval van een kritieke afwijking bij een initiële audit, wordt er geen positief advies afgegeven over de verlening van deelnemer van GreenLeave, totdat de afwijking adequaat is opgelost. Andere afwijkingen worden als "niet-kritiek" beschouwd. Niet-kritieke afwijkingen dienen bij de volgende audit te zijn opgelost. Wanneer de niet-kritieke afwijking niet is opgelost, wordt de afwijking verzwaard tot een kritieke afwijking.

Hierbij zijn de richtlijnen van het Handboek SKU leidend. Zie hieronder de tekst die gekopieerd is uit het Handboek SKU en deels aangepast is, zodat die van toepassing is op deelname aan GreenLeave.

In het geval van een kritieke afwijking bij een her- of controle-audit dient de afwijking binnen drie maanden opgelost te zijn. De te nemen maatregelen en de realisatie worden door de auditor beoordeeld. De CI geeft aan of hiertoe een extra bezoek nodig is of dat de afhandeling schriftelijk (per e-mail) kan plaatsvinden. De kosten van een eventueel extra onderzoek / bezoek komen voor rekening van de uitvaartonderneming.

Indien de uitvaartonderneming de kritieke afwijking na een her- of controle audit binnen drie maanden nog niet heeft opgelost, kan deelname aan GreenLeave voor de betreffende uitvaartonderneming ingetrokken worden. Bij het niet meewerken aan een periodieke- dan wel hercertificatie-audit kan niet beoordeeld worden of de deelname (nog) terecht is toegekend en zal intrekking van de deelname volgen. Als de auditor de maatregelen en/of de realisatie in orde heeft bevonden, kan de procedure tot verstrekking of verlenging van deelname aan GreenLeave starten.

Het is van belang een periodieke of hercertificatie-audit tijdig te plannen (een tot twee maanden voor het verlopen van het certificaat). Indien de geldigheid van de deelname aan GreenLeave meer dan een maand verlopen is, of een controle audit niet binnen 15 tot 21 maanden gerekend vanaf de initiële of voorliggende hercertificatie audit kan worden uitgevoerd, zal GreenLeave de uitvaartonderneming als deelnemer op de website verwijderen, tenzij de overschrijding van de termijn(en) niet te wijten is aan de uitvaartonderneming. Afzegging van een tijdig geplande audit, geldt in dit kader als een aan de uitvaartonderneming toe te schrijven overschrijding.

IV. Algemene gegevens

Datum

Datum van verklaring	

Bedrijfsgegevens

Naam uitvaartonderneming	
Eventuele zuster- of dochterondernemingen (indien deze ook deelnemen aan GreenLeave)	
Verantwoordelijke voor GreenLeave beleid (vul ook contactgegevens in)	
GreenLeave deelnemers sinds	

Actuele gegevens

Jaar (vul hier het jaartal van het voorgaande jaar in)	
Aantal vestigingen	
Aantal uitvaarten uitgevoerd	
Aantal FTE (Full Time Equivalents)	

V. Kernprincipes De Duurzame Uitvaartondernemer

Kernprincipe 1: De Duurzame Uitvaartondernemer is een goede werkgever

Doel: Waarborgen dat de duurzame uitvaartondernemer een goede werkgever is en zo tevreden medewerkers heeft. Tevreden medewerkers zijn meer betrokken en productiever.

1a De organisatie biedt eerlijke arbeidsvoorwaarden.
Toelichting: dit gaat om eerlijke beloning, eerlijke behandeling van mensen met een 0-uren contract. Maar ook om het toezien op de arbeidstijden en compenseren van evt. overuren ondanks de fluctuerende drukte in de branche. Omschrijf hoe dit in de organisatie is geregeld. Sommige zaken lijken misschien vanzelfsprekend voor uw bedrijf, maar zijn bij andere uitvaartondernemers minder goed geregeld. Benoem hier dus ook expliciet de zaken waarmee u zich kunt onderscheiden.

Toetsingscriteria:
- Bewijs: gesprek met directie en minimaal één medewerker (denk aan de volgende onderwerpen: toepassen cao of andere standaard, eventuele 0-uren contracten, onregelmatige werktijden en compensatie van eventuele overuren).
- Zien (voorbeelden): personeelsbeleid, arbeidscontracten*, rooster.

Welk beleid heeft de organisatie om invulling te geven aan dit principe?
Geef toelichting/ voorbeelden
Bent u voornemens om in de toekomst nog verdere stappen te zetten op dit gebied? zo ja, licht toe.
Verwijs naar eventuele stukken waarin deze informatie te vinden is (interne stukken of publieke stukken zoals een website)

1b. De organisatie zet zich in voor de opleiding en ontwikkeling van medewerkers. Elke medewerker heeft periodiek een ontwikkelgesprek en er is budget voor opleiding en ontwikkeling.
Toelichting: beschrijf hoe. Bv: krijgen zij een opleidingsbudget? Is er een Persoonlijk Ontwikkel Plan? wees zo concreet mogelijk met percentages of bedragen.

Toetsingscriteria:
- Bewijs: gesprek met directie en minimaal één medewerker.
- Zien (voorbeelden): personeelsbeleid, verslagen van gevoerde ontwikkelgesprekken*, persoonlijk ontwikkelplan, overzicht van gevolgde en te volgen training en opleiding*, begroting.

Welk beleid heeft de organisatie om invulling te geven aan dit principe?
Geef toelichting/ voorbeelden.

Bent u voornemens om in de toekomst nog verdere stappen te zetten op dit gebied? zo ja, licht toe.
Verwijs naar eventuele stukken waarin deze informatie te vinden is (interne stukken of publieke stukken zoals een website).

1c. De organisatie biedt ruimte aan mensen met een arbeidshandicap.
NB: een organisatie van minder dan 10 medewerkers, wordt hiervan vrijgesteld.

Toelichting: Geef aan hoe u hier invulling aan geeft. Zet uw organisatie bijvoorbeeld onderaan vacatures zoiets als "Wij vinden het belangrijk dat iedereen gelijke kansen krijgt. Daarom nodigen wij juist ook mensen met een arbeidsbeperking uit om te solliciteren"? Of neemt u andere maatregelen? Heeft u momenteel mensen met een arbeidshandicap in dienst?

Toetsingscriteria:
- Bewijs: Gesprek met directie.
- Zien (voorbeelden): opnemen in personeelsbeleid*, in vacatureteksten en/of website.

Welk beleid heeft de organisatie om invulling te geven aan dit principe?
Geef toelichting/ voorbeelden.
Bent u voornemens om in de toekomst nog verdere stappen te zetten op dit gebied? zo ja, licht toe.
Verwijs naar eventuele stukken waarin deze informatie te vinden is (interne stukken of publieke stukken zoals een website).

1d. De organisatie biedt de mogelijkheid tot begeleiding bij traumaverwerking indien medewerkers hier behoefte aan hebben
Toelichting: Uitvaartmedewerkers hebben regelmatig te maken met aangrijpende situaties. Het kunnen bespreken van deze situaties of soms zelfs trauma's is dan ook een belangrijk onderwerp in deze branche. Elke organisatie geeft hier op haar eigen manier invulling aan; meer of minder geformaliseerd. Leg uit hoe u in uw organisatie invulling geeft aan dit principe.

Toetsingscriteria:
- Bewijs: gesprek met directie en minimaal één uitvaartbegeleider*.
- Zien (voorbeelden): opnemen in personeelsbeleid, bewijs van ontvangen begeleiding bij traumaverwerking.

Welk beleid heeft de organisatie om invulling te geven aan dit principe?

Geef toelichting/ voorbeelden.
Bent u voornemens om in de toekomst nog verdere stappen te zetten op dit gebied? zo ja, licht toe.
Verwijs naar eventuele stukken waarin deze informatie te vinden is (interne stukken of publieke stukken zoals een website).

Kernprincipe 2: De Duurzame Uitvaartondernemer minimaliseert de milieu-impact van haar bedrijfsvoering

Doel: Waarborgen dat de duurzame uitvaartondernemer daadwerkelijk stappen zet om de milieu-impact (meetbaar in bijvoorbeeld CO_2 uitstoot) te minimaliseren op het gebied van huisvesting (klimaatregulering, isolatie en ventilatie), energieverbruik, onderhoud van installaties en apparatuur, verlichting en papierverbruik.

2a. De organisatie heeft een energiescan van haar gebouwen laten uitvoeren en neemt in ieder geval alle energiebesparende maatregelen die zich binnen 5 jaar terugverdienen.
NB: het gaat om alle locaties in eigendom, of alle locaties waar de onderneming fulltime huurder is en minimaal 50% van het gebouw en/of meer dan 200m² in beslag neemt.

- *Wanneer de locatie minder dan 200m² in beslag neemt, dient ook een scan van energieverbruik plaats te vinden. Dat wil zeggen een inventarisatie heeft plaatsgevonden en maatregelen zijn opgesteld. Het is echter niet noodzakelijk dat dit door een extern bureau uitgevoerd is.*
- *Wanneer het beleid (bijvoorbeeld van een grote uitvaartorganisatie) verder gaat dan deze eis van een dergelijke energiescan, zal de auditor nagaan of dit inderdaad zo is (en vanzelfsprekend vervalt dan de eis tot het uitvoeren van een dergelijke energiescan). Daarnaast is het een eis dat er continue verbetering plaatsvindt, geborgd in zowel ambitie als implementatie.*

Vul hieronder in wanneer de energiescan(s) uitgevoerd zijn.
NB. De uitgevoerde energiescan(s) dienen als bijlage(n) aan Bureau DaadWerk gezonden te worden.

Toetsingscriteria:

- Bewijs: gesprek met directie en/of verantwoordelijke voor facilitaire zaken/inkoop.
- Zien (voorbeelden): duurzaamheidsbeleid, overzicht van panden (zie tabel onder – controleer of er geen panden over het hoofd zijn gezien)*, bewijs van uitgevoerde energiescans (deelwaarneming)*, overzicht maatregelen (zie tabel onder)*, bewijs van getroffen maatregelen binnen één jaar (tenzij bijzondere omstandigheden zich voordoen, echter vergelijkbaar resultaat dient geborgd te zijn) na energiescan (deelwaarneming)*.

	Vestiging, adres	**Datum energiescan**	**Door welk bureau uitgevoerd**	**Indien geen energiescan; reden?**
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

Vul hieronder per pand de maatregelen in die zichzelf binnen vijf jaar terugverdienen. Deze maatregelen dienen binnen één jaar na de energiescan uitgevoerd te zijn. (Bij meerdere panden, kopieer deze tabel voor alle panden).

Vestiging 1:		
	Beschrijving maatregel (beknopt)	**Is deze maatregel reeds uitgevoerd? zo ja, wanneer? zo nee, wat is de verwachting dat deze uitgevoerd zal zijn?**
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

2b. De organisatie houdt zich aan de 'good housekeeping' regels.

Toelichting: Bij de oprichting van GreenLeave heeft het bureau LBP|SIGHT een aantal 'good housekeeping' regels opgesteld op het gebied van duurzaamheid en energiebesparing van gebouwen. Hierin staan deels algemene regels, deels regels toegespitst op uitvaartbedrijven. Dit document is te vinden in bijlage 1.

Toetsingscriteria:

- Bewijs: gesprek met directie en/of verantwoordelijke voor facilitaire zaken/inkoop over implementatie en ambities van energiebesparende maatregelen.
- Zien (voorbeelden): het beleid van energiebesparende maatregelen (denk aan (koel)installaties (onderhoud, uitschakelen, ed.) , ventilatie, bewustwording, etc.).

Welk beleid heeft de organisatie om invulling te geven aan dit principe?
Geef toelichting/ voorbeelden.
Bent u voornemens om in de toekomst nog verdere stappen te zetten op dit gebied? zo ja, licht toe.
Verwijs naar eventuele stukken waarin deze informatie te vinden is (interne stukken of publieke stukken zoals een website).

2c. De organisatie minimaliseert haar papiergebruik. De organisatie heeft daarom haar papierstromen zoveel mogelijk gedigitaliseerd en vraagt ook toeleveranciers om facturen en andere correspondentie digitaal te versturen (met altijd de mogelijkheid tot papieren versie indien de klant daarom vraagt).

Toelichting: geef op jaarbasis aan hoeveel papier er ingekocht is. Dit zetten we af tegen het aantal uitvaarten van dat jaar. Dit maakt het papierverbruik van de organisatie inzichtelijk.
(Navraag bij het Keurmerk Uitvaartzorg heeft uitgewezen dat, anders dan vaak gedacht wordt, klantendossiers digitaal bewaard mogen worden. Wel is voor sommige documenten een handtekening nodig. Ook dit proces kan digitaal ingericht worden. Indien uw organisatie dit nog niet gedaan heeft, dient u voor die betreffende documenten nog wel papieren versies te hanteren.)

Toetsingscriteria:

- Bewijs: gesprek met directie en/of verantwoordelijke voor facilitaire zaken over implementatie en ambities van papierbesparende maatregelen.
- Zien: (voorbeelden): het beleid van papierbesparende maatregelen (bovenste tabel) (indien van toepassing) en één van de onderste twee tabellen is ingevuld en controleer (dmv deelwaarneming of steekproef) of er actie op de ambities genomen wordt.

Welk beleid en plannen (ambities) heeft de organisatie om invulling te geven aan dit principe?

Één van onderstaande tabel dient ingevuld te zijn:

	Type papierstroom (offertes, facturen, klantendossiers, etc.)	**Digitaal? ja/nee/of voor hoeveel %?**	**Doelstelling voor digitalisering in de toekomst? zo ja, per wanneer?**
1.	medewerkers: salarisstroken en jaaropgave		
2.	medewerkers: personeelsdossiers		
3.	Intern: nieuwsbrieven		
4.	Intern: financiele administratie		
6.	Facturen crediteuren		
7.	Facturen debiteuren B2B		
8.	Facturen private personen		
9.	Facturen binnenkomend		
10.	Klantendossiers		
11.	Uitvaartdossier t.b.v. Keurmerk Uitvaartzorg		
12.	Extern: nieuwsbrieven en flyers		
13.	Opgevraagde offertes + reacties		
14.			
15.			
16.			

Of (in plaats van bovenstaande tabel) onderstaande tabel:

Jaartal	**Totaal ingekochte papier in kg.**	**Totale aantal uitvaarten**	**Papier (gewicht) per uitvaart**

Kernprincipe 3: De Duurzame Uitvaartondernemer houdt bij haar inkopen rekening met duurzaamheid

Doel: Waarborgen dat de duurzame uitvaartondernemer bij haar inkopen (naast prijs, kwaliteit, levertijd) ook rekening houdt met duurzaamheid, zowel sociale als milieu aspecten. Op die manier spoort de uitvaartondernemer ook haar leveranciers aan op een duurzame wijze te ondernemen (en pakt zo haar invloed in de keten).

3a. Bij alle inkopen weegt de organisatie duurzaamheid mee als criterium. Indien er een product met een duurzaamheidskenmerk beschikbaar is kiest zij hiervoor.
Toelichting: leg uit hoe u hier invulling aan geeft. Vraagt u uw leveranciers naar de duurzaamheid van de producten? Noem een aantal producten die u reeds duurzaam inkoopt (bijvoorbeeld energie of schoonmaakmiddelen).

Toetsingscriteria:
- Bewijs: gesprek met directie en/of verantwoordelijke voor facilitaire zaken/inkoop
- Zien (voorbeelden): inkoopvoorwaarden waarin duurzaamheid expliciet benoemd worden of anderzijds aannemelijk bewijs voor auditor.

Welk beleid heeft de organisatie om invulling te geven aan dit principe?
Geef toelichting/ voorbeelden.
Bent u voornemens om in de toekomst nog verdere stappen te zetten op dit gebied? zo ja, licht toe.
Verwijs naar eventuele stukken waarin deze informatie te vinden is (interne stukken of publieke stukken zoals een website).

3b. Voor de volgende producten voldoet de organisatie aan de minimum duurzaamheidseisen: verlichting, koffie/thee en papier.

Toetsingscriteria:
- Bewijs: gesprek met directie en/of verantwoordelijke voor facilitaire zaken/inkoop
- Zien (voorbeelden): de vier onderstaande producten mét keurmerk (milieu en/of sociaal) zijn voorradig en worden standaard gebruikt*.

	Eis	**Merk en keurmerk van uw product**	**Evt. doelstelling voor de toekomst**
1.	Verlichting: bij vervanging altijd led-lampen inkopen		
2.	Koffie: altijd met keurmerk UTZ, Max Havelaar, Rainforest Alliance of Fair Trade		
3.	Thee: altijd met keurmerk UTZ,		

	Max Havelaar, Rainforest Alliance of Fair Trade		
4.	Papier: altijd met keurmerk FSC, PEFC of Nordic Swan		

3c. Bij aanschaf van nieuwe personenauto's kiest de organisatie voor auto's met een maximale uitstoot van 110 gram CO_2 per kilometer (dit geldt zowel voor diesel als benzine auto's).
Toelichting: vul hiervoor zowel onderstaande tabel in als het document in bijlage 2 "overzicht van personenauto's aangeschaft of geleased na de start van de GreenLeave deelname".

Deze norm geldt voor alle personenauto's die in bezit zijn, of geleased worden door de organisatie.

- *De rouwauto's, busjes en andere specifieke bedrijfsvoertuigen worden hier niet meegerekend aangezien deze vaak aan bepaalde eisen moeten voldoen en derhalve nog niet onder de gestelde uitstootnorm beschikbaar zijn.*
- *Het betreft de auto's die na de start van de GreenLeave deelname aangeschaft of geleased gaan worden. De auto's die reeds in bezit of in de lease zijn, hoeven niet voorafgaand aan GreenLeave deelname vervangen te worden.*
- *In sommige gevallen, kan het nodig zijn om toch een personenauto aan te schaffen die boven de CO_2 norm van 110 gram/km komt. Bijvoorbeeld wanneer met de betreffende auto ook zware aanhangers moeten worden getrokken. Indien het om een dergelijk geval gaat, licht dit toe bij de betreffende auto.*

Toetsingscriteria:

- Bewijs: gesprek met directie en/of verantwoordelijke voor facilitaire zaken/inkoop.
- Zien (voorbeelden): onderstaande ingevulde tabel* en bijlage 2* én controleer (bij grote uitvaartorganisaties dmv deelwaarneming of steekproef) de nieuw, sinds toetreding tot GreenLeave, aangeschafte en geleasde auto's.

Jaartal	**Totale aantal personenauto's die in het bezit zijn of geleased worden door de organisatie**	**Totale aantal personenauto's onder de norm van 110 gram/km**	**Percentage personenauto's onder de norm van 110 gram/km ten opzichte van het totaal**

3d. De uitvaartorganisatie biedt haar klanten duurzame producten en diensten aan voor de uitvaart. Deze producten en diensten vallen binnen de GreenLeave criteria.
Toelichting: vul hiervoor het document in bijlage 3 in "invulling duurzame uitvaartpakket".

Deze bijlage is van groot belang. Voor het toetsingscriterium, zie bijlage 3. Let op, bij alle tien de onderdelen van een uitvaart, dient de GreenLeave deelnemer een duurzaam alternatief aan te bieden.

Kernprincipe 4: De Duurzame Uitvaartondernemer doet eerlijk zaken en houdt rekening met de wensen en belangen van haar klant

Doel: Waarborgen dat de duurzame uitvaartondernemer eerlijk zaken doet, ethisch handelt en eerlijke relaties (met leveranciers, klanten, concurrenten, overheid en maatschappij) aangaat.

4a. Minimumeis: de organisatie heeft het Keurmerk Uitvaartzorg, dat garant staat voor de volgende zes zekerheden:

1. Heldere afspraken over uitvoering
2. Transparante kostenbegroting
3. Goede organisatie van de uitvaart
4. Bekwaam personeel
5. Doelmatige klachtenafhandeling
6. Jaarlijks klanttevredenheidsonderzoek

Zie voor meer informatie over het keurmerk: www.keurmerkuitvaartzorg.nl.

* Toetsingscriterium:

- Zien: het geldige keurmerk*. Hier kan auditor eventueel aangeven dat er kritieke of niet-kritieke afwijkingen zijn vastgesteld bij de laatste audit.

Datum toekenning keurmerk	Geldig tot	Certificaatnummer

4b. De uitvaartorganisatie kiest ervoor dat de uitvaartverzorgers in geen enkele mate afhankelijk zijn (in de vorm van commissie of bonus) van de keuzes die de klant maakt omtrent de uitvaart.

Toelichting: Hiermee worden onwenselijke prikkels bij de advisering van de klant voorkomen.

Toetsingscriteria:

- Bewijs: gesprek met directie en medewerker over bonusbeleid* waaruit blijkt dat medewerkers geen financiële baat (of andere prikkel zoals een betere beoordeling) hebben bij de keuzes van de klant.
- Zien (voorbeelden): beleid (indien van toepassing), arbeidscontract*/loonstrookjes/overzicht uitkeringen.

Welk beleid heeft de organisatie om invulling te geven aan dit principe?
Geef toelichting/ voorbeelden.
Bent u voornemens om in de toekomst nog verdere stappen te zetten op dit gebied? zo ja, licht toe.
Verwijs naar eventuele stukken waarin deze informatie te vinden is (interne stukken of publieke stukken zoals een website).

Kernprincipe 5: De Duurzame Uitvaartondernemer ondersteunt maatschappelijke initiatieven

Doel: de duurzame uitvaartondernemer toont zijn betrokkenheid bij zijn omgeving door vrijwillig te investeren van expertise, menskracht, faciliteiten en netwerken in de lokale samenleving.

5a. De uitvaartorganisatie ondersteunt maatschappelijke initiatieven, bijvoorbeeld in de vorm van sponsoring, deelname aan maatschappelijke initiatieven of het delen van kennis.
Toelichting: hier zelf invullen welke acties je hier neemt. Wees duidelijk over de rol van de organisatie. Iets 'steunen' zegt nog niet zoveel. Gaat het om sponsoring, vrijwilligerswerk, een structureel partnerschap of ben je zelfs de oprichter van het initiatief? En duurt dit nog voort of was het eenmalig?

Toetsingscriterium:

- Zien: iedere ondernemer benoemt op z'n website dat de uitvaartorganisatie maatschappelijke initiatieven steunt* bij voorkeur met recente en concrete voorbeelden en daarbij (met voorbeelden) op welke manier de uitvaartorganisatie die steunt. Daarnaast toont iedere ondernemer aan, bijvoorbeeld door middel van facturen, dat de uitvaartorganisatie minimaal drie maatschappelijke initiatieven in het afgelopen jaar gesteund heeft (kan een financiële maar bijvoorbeeld ook een tijdsinvestering zijn)*.

Welk beleid heeft de organisatie om invulling te geven aan dit principe?
Geef toelichting/ voorbeelden.
Bent u voornemens om in de toekomst nog verdere stappen te zetten op dit gebied? zo ja, licht toe.
Verwijs naar eventuele stukken waarin deze informatie te vinden is (interne stukken of publieke stukken zoals een website).

VI. Communicatie

Doel: de duurzame uitvaartondernemer communiceert op eerlijke en transparante wijze en laat zo zien wat het op dit moment doet aan duurzaamheid en welke ambities het heeft voor de komende jaren.

1. De uitvaartorganisatie communiceert over de mogelijkheden van de duurzame uitvaart op haar website (inclusief concrete voorbeelden bij de verschillende onderdelen van de uitvaart die de uitvaartorganisatie aanbiedt of adviseert)

Toetsingscriterium:

- Zien: iedere ondernemer heeft op z'n website en eventuele andere externe communicatie, zoals flyers en dergelijke, informatie over de mogelijkheden voor klanten van een duurzame uitvaart, alle tien (zie bijlage 3) de uitvaartonderdelen komen aan bod*.

Geef aan waar op de website de organisatie over de duurzame uitvaart communiceert.
Heeft de organisatie nog andere communicatiematerialen hierover gemaakt, zoals een folder of een digitale applicatie? voeg dan een voorbeeld bij.

2. De uitvaartorganisatie communiceert over haar eigen invulling van de 5 kernprincipes.

Toelichting: bij voorkeur deelt de organisatie de volledige publicatie van het voorliggende document, in de vorm van een pdf. Een samenvatting hiervan is ook toegestaan.

Toetsingscriterium:

- Zien: de duurzame uitvaartonderneming communiceert op z'n website over de invulling van de vijf kernprincipes voor een duurzame bedrijfsvoering*, de ingevulde duurzaamheidsverklaring (evt. een samenvatting) wordt gedeeld op de website. (nice to have, vooralsnog).

Geef aan waar op de website de organisatie over de invulling van de 5 kernprincipes communiceert.

VII. GreenLeave training

Doel: de uitvaartverzorgers van de duurzame uitvaartondernemer hebben voldoende kennis en handvatten om een duurzame uitvaart te organiseren. Zo maken zij duurzaamheid bespreekbaar bij ieder regelgesprek.

1. **Minimaal 75% van de uitvaartverzorgers in dienst bij de uitvaartorganisatie heeft de GreenLeave training gevolgd voorafgaand aan de officiele toetreding. Binnen een jaar na toetreding dient 100% van de uitvaartverzorgers de training gevolgd hebben. De termijn van een jaar geldt ook voor uitvaartverzorgers die nieuw in dienst treden.**
   Toelichting: vul hiervoor zowel onderstaande tabel in als het document in bijlage 4 "Overzicht van uitvaartverzorgers en wie de GreenLeave training gevolgd hebben".

Toetsingscriteria:

- Bewijs: gesprek met minimaal één uitvaartverzorger over de training en de geleerde informatie.
- Zien: onderstaande tabel (het percentage moet minimaal 75% zijn)*.

Jaartal	Totale aantal uitvaartverzorgers	Totale aantal uitvaartverzorgers die de training gevolgd hebben	Percentage uitvaartverzogers die de training gevogld hebben

VIII. Bijlagen

Bijlage 1: Good Housekeeping maatregelen t.b.v. energiebesparing

Deze maatregelen zijn opgesteld door LBP|SIGHT, een advies- en ingenieursbureau op het gebied van bouw, ruimte en milieu. Deels zijn dit algemene maatregelen, deels zijn ze gebaseerd op de 4 energiescans die zij bij uitvaartondernemingen deden.

1. Laat periodiek onderhoud uitvoeren aan uw installaties. Laat de werking en efficiëntie van de installaties beoordelen en laat slijtende onderdelen op tijd vervangen. Goed onder houden installaties zijn zuiniger, stiller en gaan langer mee.
2. Zet installaties die buiten werktijd niet aan hoeven te staan buiten werktijd uit. Computers, beeldschermen e.d. kunnen buiten werktijd veelal uitgeschakeld worden.
3. Ventilatiesystemen kunnen veelal in een laagstand geschakeld worden. Ga na welke installaties bij u buiten werktijd in werking zijn en beoordeel of dit echt noodzakelijk is.
4. Koel niet te veel en verwarm niet te veel. Stel de thermostaat een graad lager in, dit scheelt al snel veel energie. Koel en verwarm niet tegelijk.
5. Een goede afsluiting van de koelceldeur(en) voorkomt veel koude verlies, waardoor extra koelen van de koelcel en het extra inschakelen van de verwarming wordt voorkomen. Door jaarlijks de rubbers schoon te maken en te controleren op goede afsluiting kunnen dergelijke verliezen eenvoudig verholpen worden. Deze controles kunnen uitgevoerd worden door een A4'tje tussen de deur te klemmen, als deze blijft hangen, dan sluit de deur goed af.
6. Controleer periodiek de instellingen van de installaties. Door bijvoorbeeld aan de start van het winter- of zomerseizoen de verwarmings- en koelinstellingen te controleren wordt onnodig verwarmen en koelen voorkomen.
7. Bewustwording. Monitor het energieverbruik. Dit kan door zelf de meterstanden op te nemen of bij maandelijkse facturen door de verbruiken in excel bij te houden. Kijk welke processen of systemen de meeste energie verbruiken en beoordeel of e.e.a. geoptimaliseerd kan worden. Vaak kan er al veel bespaard worden door de regelingen goed af te stellen. Zorg dat ook het personeel zich bewust wordt van energieverbruik.
8. Laat buitendeuren en/of overheaddeuren niet onnodig open staan in de winter.
9. Laat buitenverlichting of reclameverlichting niet de hele nacht branden. Door toepassing van een schemerschakeling eventueel gecombineerd met een bewegingsmelders kan eenvoudig bespaard worden.
10. Let bij de vervanging van apparatuur ook op het energieverbruik en koop energiezuinige apparatuur.

Bijlage 2: overzicht van personenauto's aangeschaft of geleased na de start van GreenLeave deelname

Deze norm geldt voor alle personenauto's die in bezit zijn, of geleased worden door de organisatie.

- De rouwauto's, busjes en andere specifieke bedrijfsvoertuigen worden hier niet meegerekend aangezien deze vaak aan bepaalde eisen moeten voldoen en derhalve nog niet onder de gestelde uitstootnorm beschikbaar zijn.
- Het betreft de auto's die na de start van de GreenLeave deelname aangeschaft of geleased gaan worden. De auto's die reeds in bezit of in de lease zijn, hoeven niet voorafgaand aan GreenLeave deelname vervangen te worden.
- In sommige gevallen, kan het nodig zijn om toch een personenauto aan te schaffen die boven de CO_2 norm van 110 gram/km komt. Bijvoorbeeld wanneer met de betreffende auto ook zware aanhangers moeten worden getrokken. Indien het om een dergelijk geval gaat, licht dit toe bij de betreffende auto.

Deze informatie, de kentekens, zal niet verder verspreid worden, alleen Bureau Daadwerk heeft inzicht in deze gegevens (en zal dus verder niet aan derden verstrekt worden).

Toetsingscriterium:

- Zien: onderstaande tabel* en controleer of de nieuw aangeschafte of geleasde auto's onder de maximale uitstoot vallen en een deelwaarneming of steekproef of het onderstaande overzicht volledig is (er geen auto's ontbreken in onderstaande tabel).

	Kenteken	Merk, type	CO_2-uitstoot[2]	Jaartal aanschaf/ start lease
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				
16.				
17.				
18.				
19.				
20.				

[2] Het gaat hier om de CO2 uitstoot in gram per km volgens de catalogus. Indien dit niet bij u bekend is, check dit dan via Rijksdienst voor het wegverkeer http://www.rdw-kenteken.nl/

Bijlage 3: Invulling duurzame uitvaartpakket

GreenLeave heeft criteria opgesteld waar producten en diensten aan moeten voldoen om binnen de duurzame uitvaart te vallen. Verschillende leveranciers kunnen producten leveren binnen deze criteria.
In deze tabel dient de uitvaartondernemer in te vullen welke producten / diensten in zijn assortiment binnen de GreenLeave criteria vallen. De criteria zijn te vinden in de gedeelde dropbox.
Deze tabel is bedoeld als toetsing voor de toetreding. De uitvaartondernemer dient de producten op te nemen in zijn totale uitvaartmap, óf beslissen om een aparte GreenLeave map te maken*.

Dit is waar een uitvaartondernemer verschil kan maken in de keten. Vandaar dat deze bijlage zo belangrijk is. Zo zullen leveranciers, producenten, ook (meer) rekening (gaan) houden met hun invloed op hun omgeving, zowel in sociaal (zoals arbeidsomstandigheden en rechten van werknemers) als milieu (zoals gebruik van grondstoffen, wijze van transport) opzicht.

Toetsingscriteria:

- Bewijs: gesprek met minimaal één uitvaartverzorger waaruit blijkt of ze weten welke duurzame producten hun organisatie aanbiedt. Doel: Deze informatie is bij alle uitvaartverzorgers bekend en makkelijk toegankelijk: dus onderdeel van het pakket dat ze standaard aan klanten (kunnen) bieden (dit gebeurt veelal via een map of ipad, hier dienen de duurzame producten of diensten dus standaard in opgenomen te zijn).
- Zien: volledig ingevuld onderstaand overzicht* → voor alle tien de onderdelen dient minimaal één duurzaam product, met de naam van het product en leverancier - of dienst, indien van toepassing met de naam de leverancier, aangeboden te worden door de uitvaartorganisatie.

De auditoren krijgen toegang tot de tien criteriadocumenten voor de tien uitvaartonderdelen. Bij de criteriadocumenten gaat het met name om alinea 6, de tabel met duurzame alternatieven.

Onderdeel	**Invulling door uitvaartorganisatie**
1. Uitvaartkist en draagbaar	***Welke kist biedt de uitvaartorganisatie aan binnen de GreenLeave criteria? Geef hier ook een link naar betreffende productpagina van de leverancier of voeg een informatieblad bij.***
2. Sierurn	***Welke sierurn biedt de uitvaartorganisatie aan binnen de GreenLeave criteria? Geef hier ook een link naar betreffende productpagina van de leverancier of voeg een informatieblad bij.***
3. Lijkwade	***Welke lijkwade biedt de uitvaartorganisatie aan binnen de GreenLeave criteria? Geef hier ook een link naar betreffende productpagina van de leverancier of voeg een informatieblad bij.***
4. Wat mag er mee in de kist	***Hoe en waar communiceert de uitvaartorganisatie over de producten die wel/niet mee mag in de kist?***
5. Catering	***Welke opties voor een duurzame catering biedt de uitvaartorganisatie aan?***
6. Rouwvervoer	***Welke mogelijkheden voor duurzaam rouwvervoer biedt de uitvaartorganisatie aan binnen de GreenLeave criteria? geef hier ook een link naar betreffende productpagina van de leverancier of voeg een informatieblad bij.***

7. Opbaren	***Welke mogelijkheden voor een duurzame opbaring biedt de uitvaartorganisatie aan binnen de GreenLeave criteria?***
8. Bloemen	***Welke mogelijkheden voor duurzaam boeket (of een alternatief voor een boeket) biedt de uitvaartorganisatie aan binnen de GreenLeave criteria? geef hier ook een link naar betreffende productpagina van de leverancier of voeg een informatieblad bij.***
9. Rouwdrukwerk	***Welke mogelijkheden voor duurzaam rouwdrukwerk biedt de uitvaartorganisatie aan binnen de GreenLeave criteria? geef hier ook een link naar betreffende productpagina van de leverancier of voeg een informatieblad bij.***
10. Grafmonument	***Welke mogelijkheden voor duurzaam grafmonument biedt de uitvaartorganisatie aan binnen de GreenLeave criteria? geef hier ook een link naar betreffende productpagina van de leverancier of voeg een informatieblad bij.***

Bijlage 4: Overzicht van uitvaartverzorgers en wie de GreenLeave training gevolgd hebben

GreenLeave heeft als minimumeis om deelnemer van GreenLeave te kunnen zijn, gesteld dat 75% van de uitvaartverzorgers de GreenLeave training gevolgd moeten hebben voorafgaand aan officiële toetreding. Binnen een jaar na toetreding dient 100% van de uitvaartverzorgers de training gevolgd hebben (zie hoofdstuk VII). De termijn van een jaar geldt ook voor uitvaartverzorgers die nieuw in dienst treden.
In deze tabel dient de uitvaartondernemer in te vullen wie van alle in dienst zijnde uitvaartverzorgers de GreenLeave tranining gevolgd hebben.

Toetsingscriteria:

- Bewijs: gesprek met minimaal één uitvaartverzorger over de training en de geleerde informatie.
- Zien: onderstaande tabel*.

Overzicht van alle uitvaartverzorgers die in dienst zijn van de duurzame uitvaartonderneming

	Naam uitvaartverzorger	**GreenLeave training gevolgd** (voer de datum in)
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		
13.		
14.		
15.		
16.		
17.		
18.		
19.		
20.		